

LES XAFARDERIES DE YOKNAPATAWPHA

Joan Todó

Qui hagi viscut en un poble (o en una ciutat provincialiana) sap que, durant anys, les converses poden girar al voltant d'uns pocs temes, generalment protagonitzats per un individu o una família del mateix municipi, algú que l'ha feta grossa: un no-ningú que s'ha casat de penalti amb la més maca del lloc, un caloi que s'ha fet ric i ha arribat a banquer o algú a qui han assassinat. De conversa en conversa, la narració dels fets va modificant-se, es va creant la temptativa, més aviat fràgil, d'una versió col·lectiva, no gaire fiable i sempre subjecta (segons amb qui parlis) a contradiccions; especialment si el poble en qüestió es troba lluny dels centres de decisió i de cultura, lluny d'allà on es generen els discursos oficials capaços de generar un relat tan afermat que pràcticament no trobarà contradiccions.

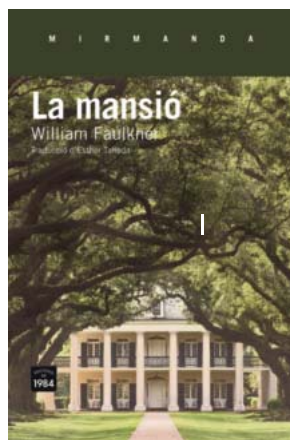
Un lloc com el sud dels Estats Units, durant l'època posterior a la desfeta de la Guerra Civil, seria potser l'exemple més paradigmàtic d'aquesta mena d'espais on la col·lectivitat no arriba a una explicació única de la seva pròpia història. I és amb aquesta fragilitat del relat col·lectiu que William Faulkner va fabricar la trilogia de la família Snopes, composta per tres novel·les, *El llogaret* (1940), *La ciutat* (1957) i *La mansió* (1959), l'última de les quals acaba d'aparèixer en català. Els vint anys que van trigar a publicar-se, en realitat, no ho són tot: a l'origen de la trilogia hi havia un relat, «Father Abraham», inèdit fins al 1983 però escrit el 1926, quan Faulkner tenia 28 anys i tot just havia publicat el seu primer llibre, de poemes. Tenint en compte que *La mansió* va ser la seva penúltima novel·la, doncs, els Snopes recorren tota la seva carrera literària.

Oficialment, la trilogia conta la història d'aquesta família, especialment l'ascens social d'un d'ells, Flem Snopes, des del llogaret del primer llibre fins al capdamunt de la societat de Jefferson, la capital de la contrada de Yoknapatawpha, i la seva posterior caiguda, que de fet és el tema principal de *La mansió*. Tot és, però, força indirecte: tot i que els punts de vista canvien constantment i els narradors es van alternant, el cas és que pràcticament en cap moment de la trilogia se'ns

ofereix el punt de vista de Flem, a qui veiem sempre des de fora. El que sí que sabem és què en pensa la gent del Revolt del Francès i de Jefferson: Snopes és, més que un personatge, un tema de conversa constant per a V.K. Ratliff, un venedor de màquines de cosir que és, també, un xafarder, l'advocat Gavin Stevens i el nebot d'aquest, Charles Mallison.

Tots tres són una mena de cor de tragèdia grega que va comentant el que passa a Jefferson, sotmetent a una estricta vigilància Flem Snopes i la seva filla, Linda Snopes, la protagonista de la segona part de *La mansió*. De vegades es fan eco del discurs col·lectiu, del que es diu a la ciutat; altres es responen, es contradueixen. En això, Faulkner segueix el camí marcat per Henry James i Joseph Conrad: la narració ja no és fiable perquè, en absència d'un punt de vista extern (fins i tot quan ho és el narrador, tendeix a sotmetre's al punt de vista d'un personatge concret), només hi ha les versions parcials, subjectives i interessades dels individus concrets. Tant és així que, tenint en compte que l'advocat Stevens havia estat enamorat de la dona de Snopes i que Ratliff havia perdut diners per culpa d'ell, podem arribar a dubtar de si Flem, aquest centre buit del relat a qui mai no arribem a conèixer, és tan maligne com el pinten.

I, com en un poble, la història es va contant una i altra vegada: cada llibre de la trilogia recapitula tots els fets anteriors necessaris per a la seva comprensió (en el cas de *La mansió*, això significa tornar a contar la mort de Jack Houston a mans de Mink Snopes, i el judici posterior que va condemnar aquest últim al presidi). Però les repeticions no tan sols tenen aquesta funció: segurament el cas més exemplar és el capítol 13, que explica com va acabar la carrera política de Clarence Snopes (un capítol tan autònom que, de fet, és gairebé un conte independent). Tot és una pura facècia escatològica, però el procés d'explicar-la, amb anades enrere per explicar els antecedents, puntejats pels comentaris de Stevens i Ratliff, la transforma en un laberint ple del que Vicenç Pagès Jordà ha anomenat meandres, que van postergant i donant gravetat a un desenllaç anunciat d'entrada. No deixa de ser la tècnica dels millors narradors orals. ■

William Faulkner
La mansió
Barcelona: Edicions de
1984, 2017, 576 pp.,
22,50 €